

RÅD FRÅN I TRYGGA HÄNDER I MÖTET MED BARN, UNGA OCH FAMILJER SOM ÄR PÅ FLYKT

– hur kan vi göra det på ett tryggt och säkert sätt?

Barn och unga är extra utsatta och sårbara i den flyktingkris som just nu pågår som en följd av kriget i Ukraina. Barn är alltid i en beroendeställning och det är därför av stor betydelse att trygga vuxna ser barnen och uppmärksammar deras behov. Varje barn ska mötas med lyhördhet och integritet. Hjälp bör alltid ges med respekt för den enskildes behov, önskemål samt förmåga att ta eget ansvar.

Enligt barnkonventionen har varje barn rätt till att få sina basbehov tillgodosedda så som mat, kläder och hygien. Barn har också rätt att gå i skola och få tillgång till den vård de behöver samt att skyddas från olika former av övergrepp. Det finns stora risker att dessa behov inte tillgodoses i den pågående flyktingkrisen.

Varje barn har rätt att överleva, leva och utvecklas fysiskt, psykiskt, andligt, moraliskt och socialt.

Barnkonventionen artikel 6 & 27

Barn ska skyddas mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, skada eller övergrepp, vanvård eller försumlig behandling, misshandel eller utnyttjande, inklusive sexuella övergrepp.

Barnkonventionen artikel 19

I arbetet med att stödja och hjälpa barn, unga och familjer som flytt till Sverige ska samma riktlinjer och policys följas som i det ordinarie arbetet med barn och unga. Här följer en sammanfattning av råd för att säkerställa tryggheten:

1. Hänvisa till etablerade hjälporganisationer och kyrkor

När människor uttrycker en önskan om att hjälpa barn och familjer som kommit som flyktingar bör vi alltid hänvisa till att engagemanget sker via etablerade hjälporganisationer och kyrkor. Det är svårt att säkerställa barns och familjers trygghet i samband med hjälpinsatser som sker på privat initiativ.

2. Rekrytering och introduktion av volontärer

Vid rekrytering av volontärer som i sitt uppdrag kommer i direkt kontakt med barn och unga ska I Trygga Händers riktlinjer kring rekrytering följas. Det är viktigt att ta referens samt begära utdrag ur belastningsregistret. Alla volontärer som ska arbeta med barn och unga måste ges en god introduktion samt grundläggande kunskap om I Trygga Händers riktlinjer. Volontärerna måste också få stöd och handledning i sitt uppdrag.

3. Trygga lokaler och boenden

Om ni använder er kår, kyrka eller föreningslokal som mötesplats för olika aktiviteter för flyktingar ska I Trygga Händers riktlinjer för trygga miljöer följas. Var alltid två ledare. Se till att barn och unga inte kan låsa in sig. Använd lokaler med insyn och se till att ansvariga ledare har översyn angående vilka personer som rör sig i lokalen så att inga obehöriga kommer med felaktiga syften.

Om behov uppstår att öppna upp lokaler som tillfälligt boende för flyktingar (kyrkor, sovsalar etc.) behöver ni säkerställa att miljön är trygg både för barn, vuxna och ledare. Lokalen ska vara en trygg plats som förebygger risken för olyckor samt risken för övergrepp. Hur är insynen? Vem använder vilka badrum och toaletter? Vem har översyn när barn och vuxna från olika familjer sover i samma lokal eller bostad? Hur säkerställs att en vuxen som inte är vårdnadshavare inte lämnas ensam med barn?

Frälsningsarmén rekryterar eller förmedlar inte privata hem som boende för flyktingar eftersom det är svårt att säkerställa tryggheten för barn och unga. Riskerna för övergrepp och utnyttjande är stora då människor på flykt är mycket utsatta och i en tydlig beroendeställning. I privata hem minskar också möjligheten till insyn och uppföljning.

Om er organisation förmedlar privata hem som boende behöver ni säkerställa att det är trygga hem genom att exempelvis begära utdrag ur belastningsregistret, ta referens, besöka hemmet och följa upp att det fungerar bra. Informera både den som ansvarar för bostaden och de flyktingar som bor i bostaden om I Trygga Händers riktlinjer samt vem de kan kontakta om riktlinjerna inte följs.

4. Trygga transporter

När barn och unga transporteras i bil ska alltid två vuxna finnas med för att förebygga risken för övergrepp. Använd chaufförer som är kända för er och som ni vet är vana förare. Om barn och unga skjutsas till olika aktiviteter eller till ett boende behöver ni se till att hämtning/överlämning sker på ett säkert sätt.

5. Bildpublicering

Barn och unga på flykt från krig är mycket utsatta och sårbara och ska inte publiceras på bild i sociala medier eller andra kanaler. Barnen och deras familjer är i ett beroendeförhållande till den som erbjuder hjälp och kan ha svårt att säga nej. Vid behov av bilder för att informera givare eller andra aktörer om er verksamhet, använd bilder som inte exponerar barn och unga.

6. Identifiera om barn och unga utsatts för övergrepp

I Trygga Händer identifierar fyra former av övergrepp: Sexuella, fysiska, psykiska och andliga. I mötet med barn och unga som kommit från krig behöver vi vara extra uppmärksamma på hur de mår och om det finns symptom som kan tyda på att de har blivit utsatta eller utsatts för övergrepp. Det kan vara svårt att avgöra vad olika symptom beror på när ett barn befinner sig i kris men om det finns misstanke om övergrepp, rådgör med den som är verksamhetsansvarig hos er lokalt. Vid behov gör denne person en oros anmälan till socialtjänst enligt I Trygga Händers handlingsplan. Se till att barnet får den hjälp det behöver. (exempelvis sjukvård, kurator, terapi) Om ni misstänker brott, gör en polisanmälan. Var extra uppmärksamma på tecken som kan tyda på att barn och unga blivit eller är utsatta för människohandel.

7. Identifiera barn och unga som behöver hjälp med traumabearbetning

Barn och unga som utsatts för krig och flykt kan bli traumatiserade. Det kan ge många olika symptom så som mardrömmar, påträngande minnen som dyker upp plötsligt eller att barnet upplever det hemska igen och igen. Minnen kan utlösas exempelvis ljud eller dofter. Symtomen uppstår ofta inom de närmsta tre månaderna efter den traumatiska händelsen, men det kan även ta längre tid (källa: 1177).

Om ni upptäcker symptom på trauma behöver ni hjälpa barnet och familjen att få hjälp av exempelvis kurator, psykolog eller läkare.

8. Erbjud möjlighet till lek och skapande för att bearbeta och ge hopp

Kyrkan och civilsamhället kan göra mycket för att hjälpa barn att bearbeta kris. Genom att få tillfälle till lek och skapande aktiviteter kan otäcka händelser bearbetas och oron bytas mot glädje för en stund. Genom närvaron av trygga vuxna som ser, lyssnar och bryr sig om kan trygghet och hopp förmedlas.

Vidare läsning:

<https://www.raddabarnen.se/rad-och-kunskap/arbetar-med-barn/lugna-lyssna-stark/>

<https://www.raddabarnen.se/vad-vi-gor/katastrofer/barnen-i-ukraina/psykolog-sa-pratar-du-med-barn-om-ukraina/>

<https://www.1177.se/sjukdomar--besvar/psykiska-sjukdomar-och-besvar/angest/posttraumatiskt-stressyndrom-hos-barn-och-tonaringar/>

<https://jamstalldhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/prostitution-och-manniskohandel/stod-till-yrkesverksamma/till-dig-som-moter-personer-pa-flykt-fran-ukraina/>